

Poštarina plaćena u gotovu.

Mali Istranin

pojedini broj
1 dinar

GOD. VIII

RUJAN 1936

BROJ 1

Mala pošta

ZA GOLI ŽIVOT, savremena drama iz istarskoga narodnoga života u tri čina, od Ern. Radetića, razaslana je svim prijateljima. Još imade nekoliko komada na skladištu i tko je od prijatelja još nije dobio neka ju odmah naruči. Cijena knjizi je 20.— Din.

Umjesto kritike citirat ćemo nekoliko pisama, što su nam ih povodom te knjige napisali neki naši prijatelji:

»...Mamili ste mi suze na oči, dok sam čitao Vašu krasnu savremenu dramu »Za goli život«, koji je vanredno vjerno i umjetnički prikazan. Uzvišena je bol, koja izvire iz te drame. Hvala Vam od srca...« (Janko Nežić, apelacioni sudija, Zagreb.)

»...Dramu sam pročitao i napravila je na mene duboki utisak. Dok sam je čitao osjećao sam kao da se nalazim preko Drage, u Vlašiji, i proživljavao sam s Vašim glavnim junacima, koje ste tako vjerno oertali, sve one patnje i boli, koje tako herojski snosi naš nesretni narod u Istri. Djelo ima bez sumnje ne samo dramsku, nego i folklornu vrijednost, jer ima u njemu vjernih slika naših narodnih običaja u Istri. Ono je i u socijalnom pogledu zanimljivo jer realno prikazujete naš primitivni, ali poštenu život našega naroda u Istri. No od najveće je važnosti Vaše djelo za buđenje i održavnje ljubavi same emigracije prema svome narodu u Istri kao i za historiju naše borbe...« Dr. Ivo Božić, Prag.)

»...Zahvaljujem lijepo na knjizi, koja me je duhom zanjela u onaj naš nezaboravni kutić ljubljene zemlje. Čestitam Vam od srca na silnom uspjehu...« (Janko Defar, Bos. Brod.)

»...Knjigu sam pročitao na dušak, sa suzama u očima i proživio sam u duhu nekoliko trenutaka sa dragim našim Istranima... A moja majka, koja je sirotica uvijek živjela u nadi, da će se ipak jednoć moći vratiti u milu našu Istru, ispustila je svoju dobru dušu neposredno nakon što je greajući u suzama pročitala Vašu divnu knjigu...« (Milan Pavlinić, učitelj, Klinčaseo.)

»...Vašu divnu dramu »Za goli život« primio sam pre nekoliko dana i po dvaput u slast pročitao... Ona navešćuje, da je preteča još dubljih i značajnijih radova u našoj lepoj književnosti iz zlatnoga pera Radetićeve, iz koga vrcaju iskre onako nežne, profinjene i suptilne rodoljubne duše... Ogrešio bih se, kad Vam ne bih naročito istakao poneka mesta od dubokog i neizgladivog utiska i silnog efekta, kao što je ona dvostruka posveta dobroj roditelji, Majci, pa onaj do suza ganutljivi i potresni prizor kada Luca, brišući suze i gladeći po kosi Zvanića tepka mu: Zbogom najdraže spominjanje moje, zbogom! — Ili pismo Barba Mati, prijatelju starom, kao uvod u treći čin. Ili Matina očajnička i bolna ispovest! Ta to su prizori dostojni jednoga genijalnog pisca...« (Arhimandrit Joahim Bjedov, Split.)

Ne ćemo dalje nabrajati. Ovakvih i sličnih pisama primili smo na stotine. Knjiga dakle ne samo da je dobra (uostalom bila je, kako je poznato, nagradena kao najbolja pučka gluma!) nego je i jedan historijski dokumenat žilave borbe hrvatskoga naroda u Istri za opstanak, za goli život. Ne bi smjelo biti ni jednoga našega pretplatnika ni čitatelja, koji ne bi tu krasnu knjigu imao. Naručuje se kod naše uprave.

MALI ISTRANIN

GOD. VIII

ZAGREB, RUJAN ŠKOL. GOD. 1936,37

BR. 1

XI. Olimpijada u Berlinu

Olimpijada je veliko natjecanje u svim granama športa i tjelesnih vještina. Kod starih Grka bila je to najveća svečanost, a održavala se je svake četvrte godine. Po olimpijadama Grei su brojili čak i godine. Za vrijeme trajanja olimpijskih igara morala su biti obustavljena sva neprijateljstva između svih grčkih gradova i plemena. Biti pobjednikom na olimpijadi bila je najveća čast za svakoga Grka. O pobjednicima su se pjevale pjesme, njihova su se imena spominjala godinama i godinama. Tako je bilo prije nekoliko tisuća godina u staroj Grčkoj.

Kada je stara grčka država u raznim ratovima propala prestale su i olimpijske igre. No uspomena na njih ostala je u srcu svakoga Grka duboko u srcu kroz stoljeća i stoljeća. A i drugi narodi, koji su se zanimali za viteške igre starih Grka bili bi željeli, da se ta lijepa i plemenita natjecanja obnove.

Konačno je godine 1896. došlo do obnove olimpijskih igara i to nastojanjem Francuza Coubertina, na čiji je poticaj nakon mnogo stotina godina održana ponovno velika svjetska olimpijada u Ateni. Godine 1900. održana je druga olimpijada u Parizu, god. 1904. u St. Louisu u Americi, 1908. u Londonu, 1912. u Stockholmu, 1916. se radi velikog svjetskog rata nije održala nigdje, 1920. u Antwerpenu, 1924. opet u Parizu, 1928. u Amsterdamu, 1932. u Los Angelesu (u Kaliforniji, 1936., dakle jedanaesta po redu, u Berlinu.

Već na početku godine počela su prva natjecanja i to na ledu i u skijanju, te u drugim zimskim sportovima. No prava natjecanja bila su od 1. do 16. kolovoza u Berlinu. Otvorenje natjecanja započelo je velikim slavljem. Po uzoru starih Grka bila je zapaljena na Olimpu u Grčkoj vatrom s neba, baklja, koju su brzi trkači ponijeli preko Grčke, Bugarske, Jugoslavije, Mađarske, Austrije i Česke, kroz Njemačku u Berlin.

Čas dolaska bakljonoše u Berlin na ogromno igralište bio je veličanstven. Onih dana sakupilo se bilo u Berlinu najmanje osam milijuna ljudi svih mogućih narodnosti iz svih mogućih država svijeta. Tu je baklju nosilo naizmjenice dvije hiljade trkača, koji su u brzom trku prevalili preko 3000 kilometara. Tom su bakljom zapalili na žrtveniku, koji je bio postavljen na ogromnom igralištu u Berlinu olimpijsku vatru, koja je gorjela kroz cijelo vrijeme natjecanja t. j. od 1. do 16. kolovoza.

U čem su se sastojala natjecanja?

Najbolji i najspremniji športaši cijeloga svijeta natjecali su se u trčanju, skakanju i preskakivanju, bacanju diska i kladiva, u hrvanju, boksu, strijeljanju, jašenju, biciklistici, u plivanju, veslanju, letenju u

aeroplanu bez motora, plesu i uopće u svim granama tjelesnih vještina, koje se mogu zamisliti.

Na ogromnom stadionu u Berlinu, koji je bio čudo gradjevne vještine, našli su se predstavnici 53 država. Na tribinama skupilo se na stotine tisuća gledalaca. Novinari cijeloga svijetu prisustvovali su natjecanjima i odmah javljali telefonski i bezžičnim brzojavom imena pobjednika.

Najviše pobjeda odnijeli su Nijemci, za njima Amerikanci iz Sjedinjenih država, pa Italija, Finska, Mađarska, Francuska, Engleska, a Jugoslavija je na žalost došla na dvadeset i četvrto mjesto. Prvi pobjednici dobili su zlatnu, drugi srebrnu, a treći brončanu medalju. Njima u počast svirale su glazbe himnu njihovih država, a barjaci s njihovim narodnim bojama dizali se visoko i lepršali u čast njihovog naroda.

Plesači Matice hrv. kazal. dobrovoljaca iz Zagreba

Plesna natjecanja.

Na plesnim natjecanjima nastupili su mnogi plesači i plesačice iz Zagreba. Mlada plesačica Mia Čorak osvojila je masu i bila je petnaest puta izazvana pred zastor. Jednako su tako postigle velik uspjeh i naše plesačice M. Pavelić i Nevenka Perko. No najveći je uspjeh bez sumnje na plesnim natjecanjima postigla Matica hrvatskih kazališnih dobrovoljaca iz Zagreba koja je nastupila sa 11 parova u prekrasnim narodnim nošnjama, koje su izazvale udivljenje cijeloga svijeta. Za nas je nastup Matice od tim veće važnosti, što je Matica nastupila s hrvatskim narodnim plesom iz Istre tzv. Balunom, a Nevenka Perko u sklopu Matice s plesom »Tugujuća djevojka iz Istre«. To je bila jedna i kulturna i politička manifestacija, kojom se je pred stranim svijetom htjelo pokazati, da je Istra naša i da je mi ne zaboravljamo. Živi i vatreni plesovi naši u prekrasnim narodnim nošnjama iz Istre, Slavonije i Posavine, izazvali

su buru oduševljenja i mnogobrojna publika pljeskala je kao luda. Od 14 raznih narodnosti, koje su se natjecale u narodnim plesovima Matica hrvatskih kazališnih dobrovoljaca odnijela je prvu nagradu.

Svršetak Olimpijade.

I završetak olimpijskih natjecanja bio je veličanstven. U gledalište se natisnulo oko 140.000 ljudi. Na glavnim tribinama sjedili su poslanici svih onih država, koje su se natjecale, a tih je 53. Pri zalazu sunca zavisirale su brojne glazbe, na stotine ogromnih reflektora osvjetlilo je bajnom rasvjetom čitavi stadion, na kom su lepršale 53 zastave svih sudjelujućih država. 53 bijelo odjevene djevojke okitile su svaki barjak vijencem. Veličanstveni zbor pjevao je pjesme, grmili su topovi, olimpijska vatra na maratonskom žrtveniku polagano se je gasila. Bijela olimpijska zastava sa pet raznobojnih krugova bila je skinuta, a na stupu se pojaviše tri zastave: njemačka, jer je XI. olimpijada bila u Berlinu, grčka jer je u Grčkoj početak olimpijskih igara i japanska, jer će se naredna olimpijada održati godine 1940. u Tokiu u Japanu.

Što su sve napravili Nijemci za olimpijadu.

Kad pomislimo da su se Nijemci morali pobrinuti za 53 razne narodnosti, za nekoliko milijuna ljudi, koji su došli u Berlin da prisustvuju bilo kao natjecatelji, bilo kao gledaoci, a znamo da svaki narod imade svoj poseban način života, svoja posebna jela, onda istom možemo razumjeti, koliko su truda imali Nijemci da sve zadovolje.

Prije svega: stadion. Ogromno gledalište, sve iz tesanog kamena, na komu je bilo 140.000 sjedala. Na stadionu su dva poštanska ureda, da primaju i hitno dalje otpremaju listove i brzojave, upravljene na sve strane svijeta. Osim toga je bilo nekoliko restauracija, u kojima si mogao dobiti svega što ti je god srce zaželilo, za jeftin novac. Novinski izvjestitelji imali su posebne dvorane, sa pisaćim stolovima i pisaćim strojevima, da mogu odmah slati hitne izvještaje svojim novinama. Osim toga imali su na raspolaganje svu silu telefonskih kabina, da mogu odmah telefonirati svojim uredništvima, koja su se nalazila na svim stranama svijeta.

Uz stadion su bili plivaći bazeni za plivačka natjecanja, zatim trkališta za konjske trke, pa ogromno kazalište pod vedrim nebom za 72 tisuće gledalaca.

A sve naokolo krasni drvoredi, divne široke ceste, podzemne i nadzemne željeznice, na stotine autobusa. A još prije nekoliko mjeseci nije bilo tamo ni jednoga stabla. Radnici su u šumi iskopali drveće s korijenom i prenijeli ga na stadion pa ga ponovno zasadili, i stvorili tako vebne i prekrasne aleje.

Za natjecatelje bilo je sagrađeno posebno olimpijsko selo sa 144 kuće i 1750 soba, a u njima 4000 kreveta i 11.000 stolaca.

Na samom igralištu bilo je u pripremi 159 zastava, jer je svaka narodnost, koja se natjecala trebala imati tri zastave. Njemački su glazbenici morali naučiti 53 državne himne, da ih mogu odsvirati kad koja od sudjelujućih država pobjedi.

A što je još svega bilo teško je u jednom ovako kratkom prikazu opisati. Redaju se milijunske brojke. Podzemna bezžična stanica na stadionu mogla je dati u isto doba u svijet 30 emisija. Kabel žični, koji je za tu priliku bilo položen u Berlinu bio je dugačak 7500 kilometara... I t. d. i t. d.

Sve u svemu nešto, što se ne da zaboraviti i što je teško opisati i ispričati onome, koji to sve nije vidio. Ernest Radetić

Zavjet

Nijesam lovac i nema toga čovjeka, koji bi me mogao nagovoriti, da uzmem pušku, pa da pođem po šumama i šikarama tražiti divljač, da je onako, kako se ono kaže, ni krivu ni dužnu, na pravdi Boga ubijem. Moji se prijatelji čude, jer znadu da sam inače vrlo dobar strijelac i da mi se nikad nije dogodilo da sam nanišanio, a da nijesam pogodio cilja.

Govore mi da sam mekušac, da sam nježan, sentimentaln, neki mi čak rekoše da sam »baba«, no sve to mene ništa ne smeta. Kad mi je bilo trinaest godina zavjetovao sam se da ne ću nikada više u lov i toga se zavjeta držim do dana današnjega.

A eto kako je to bilo!

Bio sam u trećem razredu gimnazije. Preko praznika vratio sam se kući, a kako sam donio dobru svjedodžbu, moj mi je otac, da me obraduje, poklonio lijepu malu pušku. Nije to bila nikakva igračka, već prava pravcata puška na dva naboja, s kojom sam strijeljao vrapee po vinogradu, da se sve orilo.

Svakoga jutra već sam prije izlaza sunca bio na nogama, skitao sam se njivama i vinogradima, šumama i pašnjacima tražeći divlje golubove i jarebice i više nego jedamput donio sam kući po koju lijepu trčku.

Jednoga jutra pošla je sa mnom majka. Uzela je bisage, nabrala na njivi mladoga kupusa, otrgnula nekoliko klipova kukuruza, mahuna i par dinja i sve to natrpala u bisage. Toga je dana spremala za ručak mladi kukruz s grahom i krumpirom, a to je bilo moje najmilije jelo.

»Vidi, vidi ovog nesretnog zeca! Sav mi je kupus podgrizao«, reče mati i pokaza mi nekoliko stabljika kupusovih, na kojima je zaista srce bilo sasvim obršteno.

»Zar su to zečevi obrstili, mamo?« upitam ja.

»Zečevi, sinko, zečevi, ne vidiš li im trag šapica«, upozori me ona.

»Čekaj, mamo, zabiberit ću im ja. Sutra ću ih dočekati i zvao se ja magariac, ako sutra bar jednoga ne budeš imala u tavi.

Nasmijala se, kao da ne vjeruje u moju lovačku vještinu.

Sutradan sam već u dva sata bio na nogama. Cipele sam namazao lojem, da mi od jutarnje rose ne promoče, nabio sam svoju pušku i otišao u vinograd. Iz susjednih dvorišta glasili su se pijetli, čuo se muk kojeg rano probuđenog vola ili lavež uznemirenog psa.

Došuljao sam se do vinograda i stao uz živicu, gdje sam već jučer opazio otvor, kroz koji su se probijali zečevi. Čučio sam tako neko vrijeme i čekao. Na istoku se nebo već stalo rumeniti. U grmlju su se već stale ozivati ptice. Mislio sam već da ću se morati vratiti neobavljena posla, kad li najednom napnem uha. U kupusu se čulo neko šuštanje.

»Kud li se samo došuljao lopov jedan dugouhi«, pomislim u sebi.

Došao je zekonja s druge strane kroz otvor, koji si je istom probio u živici. Ovaj otvor pred kojim sam ja čekao bio je već napustio.

Dignem se i otšuljam par koraka naprijed. Između kupusa dignu se u vis dva duga uha, a odmah zatim i glava. Zec je sjeo na dvije zadnje noge i osluškiavao. Gledao je u mene na desetak koračaja onim svojim velikim, ervenkastim očima.

I već sam nanišanio, ali se u zadnji čas svladam. »To nije lovački«, pomislim, »pucati u zeca, kad stoji. Ustrijeliti ga u trku to je vještina.« I pričekam časak.

Dok sam tako oklijevao digoše se iza druge kupusove glavice još dva uha.

»Oho! Vi ste u dvoje«, pomislim. »Dok jedan brsti, drugi stražu čuva. Al, čekajte, imat će moja majka još i sutra fin zalogaj. A stric, no taj će se negdje ponositi kad mu donesem čak dva zeca.«

Nijesam dospio da završim u mislima te svoje planove, kad li jedan od njih udari stražnjim nogama o zemlju, da se sve zaprašilo, pa bjež

što ga noge nose. Drugi odmah za njim.

Pam! Pam! puče puška do dva puta.

Pogodio sam! Jedan, bio je mužjak, poskoči i preokrene se u zraku, a zatim se povali nepomičan. Bio je gotov. Pogodio sam ga ravno u glavu!

Onaj drugi trčao je jošte iako mu je dlaka freala na sve strane. Znak da sam i njega pogodio.

Mužjaka sam ostavio na mjestu, a za onim drugim potrčah što sam bolje mogao da mi ne umakne i ne sakrije se u kakvom brlogu.

Šepesao je, ali se je uspio provući kroz živicu, pa bjež preko djeteline u šikaru. Ja za njim, sve po tragovima dlake i krvi.

U visokoj travi među šibljem drena i trnjem gloga pronadem ulaz u njegov ležaj.

Razgazim nogom travu i otkrijem ležaj. Probljedio sam kao krpa i ustuknuo dva koraka. Sunce je u tom času probilo jutarnje maglice i obasjalo livadu, vinograd, šikaru, mene i zečev ležaj.

»Gospode Bože, što sam to uradio«, pograbim se za glavu.

Kunem vam se, djeco, da toga prizora ne ću nikada zaboraviti, pa ma živio još tisuću godina.

Ustrijelio sam zečicu, koja je imala troje mladih zečića. Ležala je sva raskrvavljena na travi usred svog ležaja i gledala me zaplakanim i suznim očima. Jest! Suznim, jer iz očiju su joj zaista kapale krupne suze. A troje sitnih mladih zečića privinulo se uz nju onako krvavu i stalo sisati, da isišu još koju kap mlijeka iz prsa svoje majčice, koja sam ja htio ubiti.

Sirota zečica, onako teško ranjena, uprla je zadnje sile da se dovuče do svog ležaja, do svojih malih zečića, da ih po posljednji puta nahrani.

Bilo mi je užasno pri duši. Činilo mi se, kao da sam ustrijelio svoju rođenu majku.

Bacio sam pušku i zaplakao kao malo dijete. Odjurio sam kući i bacio se, blijed od uzbuđenja, na grudi svoje dobre majke.

»Mamo, mamo, počinio sam nešto strašna. Spasimo ju, mamo, spasimo zaboga!«

Plaćući ispričao sam majci što se dogodilo. Ona je, videći me onako zdvojna, uzela zdjelicu mlijeka, par čistih krpa i svježje vode, i poslala sa mnom.

Došli smo do vinograda i do ležaja zečeva. Zečica nije bila mrtva. Moja joj je majka isprala rane, zečićima ostavila zdjelicu mlijeka i mi odosmo.

»Nemojmo ih više uznemirivati«, rekla je. »Preboljet će ranu. Zalizat će je, a mladima ću ja još ponekad donijeti mlijeka. Životinje lako prebole rane, one si ih same zaližu...«

Bio sam nešto smireniji.

Povukao sam se u sobu, objesio pušku na klin, skinuo sa zida sliku Majke Božje Trsatske, poljubio je i rekao sam iz dna duše:

»Majčice Božja, evo zavjetujem ti se, da ne ću nikada više u lov, za čitavog svog života, samo daj da ozdravi ona jadna zečica...«

I ozdravila je. Nekoliko je dana ležala u svom brlogu, a mladi uz nju. Griskala je lišće zelja i zelene djeteline što joj ga donasah. Mladi su zečići veselo oblizavali zdjelicu i pili mlako mlijeko, što bi im ga svakog dana slala moja majka.

Jednoga sam dana došao, a ležaj je bio prazan. Tražio sam okolo po šikarju, no nigdje ne bje ništa. Najednom opazim, kako se iz obližnje djeteline digoše dva poznata mi uha. To je bila ona. Malko je još šepala, ali je ipak brzo trčala. A tri mlada zečića za njom.

»Hvala ti, Bože«, rekoh u sebi »nije uginula«. I sav sretan povratih se kući da ispričam majci veselu vijest.

Sada eto znate zašto ja nikada ne idem u lov. Ne zato što bih bio mekušac, kukavica, »baba«, kako me nazvaše prijatelji, nego zato, što neću da se ogriješim o obećanje, koje sam u mladim danima zadao Majci Božjoj Trsatskoj.

A do zavjeta Majci Božjoj Trsatskoj mi Istrani mnogo držimo. Jer u Njezinu pomoć mi još uvijek vjerujemo. E. R.

Naše laste

Juče je dun'o,
Iz neznanih daljina,
jesenji vjetar
topao jug.

Disajem teškim
i suzom na lišću
dočekaog ga je
naš stari lug!

A laste male
užurbale sve se...
Jug im donese
nemio glas:

neka se skupe
i ureknu čas
da prvom maglom —
ostave nas!

Ljubo Brgić

Rana jesen

Negdje iz daleka
jesen k nama došla
na krilima vjetra
kroz selo je prošla.

Ljetna omara je
pred njome uzmakla
i plodove naše
sve rukom dotakla!

Već je voće zrelo,
a grožđe se bere.
Sve se naše selo
po voćkama vere!

Razliježe se svuda
kliktanje i radost,
što je pustopašna
naša širi mladost!

Ljubo Brgić

Bez majke

Jednog sunčanog popodneva siromašna je Ruža umrla. Umrla je, a da nitko nije znao od koje bolesti. Dva se je duga dana borila, kako se ono kaže, zubima i noktima, da se održi na životu, no uzalud! Smrt je bila jača.

Otac, čvrsti i žilavi gorštak, koji je s njome i sa troje sitne djece, živio ovdje u planinama, daleko od ljudi, već nekoliko godina, bio je skršen. Pozvao je djecu: Nikolu, kome su bile četiri godine, Miru, od sedam godina i najstarijeg devetgodišnjeg Branka i kleknuo s njima zajedno kraj kreveta majke, koja je bila blijeda, hladna. Smućeni i prestrašeni po prvi su se puta danas pobjegli majke, koja je sada ležala pred njima smirena, ledena. Molili su svi zajedno...

Branko i Mira zaplakaše; Nikica nije plakao, jer svega toga nije još pravo shvaćao.

Otac je hrpavom svojom rukom pogladio tri kudrave glavice i teškom mukom izustio:

»Idem dolje u selo po ljude, da ju odnesu. Budite dobri, dok se vratim...«

Pritvorio je vrata i otišao.

Vani je sunce sjalo i bacalo na vrške stoljetnih hrastova i vitkih jela jake mlazove rastopljenog zlata...

Prvi je iz kuće izmiljio Nikica, otpuzav četveronoške kroz pritvorena vrata. Sjeo je pred kućom i počeo se igrati kamenčićima.

Za njim je izišao, crvenih zaplakanih očiju, Branko. Iznenađeno je gledao oko sebe. Sve je bilo isto: i šuma i livade i njihova kućica i štalica kraj nje, a ipak svemu tome kao da je nešto falilo.

Spuštene glave pride Branko svom malom bratu Nikici, sjede do njega i ogrli ga jednom rukom oko vrata. Po prvi puta sjedili su tako tiho i bez riječi. Inače su uvijek veselo čavrljali.

»Mira? Gdje je Mirica?« upita Nikica i obazre se oko sebe.

Branko pokaza rukom prema kući, no ne odgovori ni riječi. Mira nije izlazila iz kuće.

Mališi se dignu i tiho se, na prstima, vrata u kuću. Znali su da mama ne spava, da mame više nema, i ako još uvijek tamo nepomična leži. Izgubljeni, preplašeni, stisnuše se sva trojica najednom kraju kreveta, priljubiše glavice jednu uz drugu i ostadoše nepomični. Usnuše i ne probudiše se do drugog jutra, dok ih u ranu zoru ne probudi snažan udarac o vrata.

Dodoše tri čovjeka iz sela s nosiljkama i jednostavnim drvenim lijesom. Digoše majku s kreveta i polože ju u lijes. Kad su započeli zabijati čavle u lijes, Mira zaplače glasno, a Branko i Nikica za njom.

Jedan od one trojice seljaka pogladi malu po kosi i upita: »A što ćete sada, djeco?«

»Čekat ćemo tateka, dok se vrati iz grada«...

»Dobro, dobro, čekajte, sigurno će se još večeras vratiti, dok sve uredi...« odgovori čovjek.

»Ne plačite, djeco, tako je moralo biti, i meni je jednom umrla majka«, reče drugi, nezgrapno pokušavši da djecu utješi.

Rekavši to dade drugoj dvojici znak i oni digoše na ramena nosila i otputiše se nizbrdo, ni ne okrenuvši se više.

Iz štalice, u kojoj su bile zatvorene koze, provire dvije kozje glave, koje su ljubopitno promatrale čudnu i neobičnu povorku.

Me—e—e—e! oglasila se jedna koza.

»Vidi vruga, na koze smo sasvim zaboravili«, reče Branko.

»Pst! Ne spominji vruga, mama to nije nikad dopuštala«, prigovori Mira, a Branko se postidi i ušuti.

»To se Šarka oglasila«, reče. »Valjalo bi ih izvesti na pašu.«

»Izvestiću ih ja«, oglasila se mali Nikica i skoči da će k staji, ali se spotakne o jedan kamen i padne. Usta mu se rastegnu na plač, lice mu se produlji, ali u to pogleda u Miru i proguta plač.

Uputiše se sva trojica k štali, ali se Mira najednom nečeg sjetila i otrči u kuću. Na vratima zastade. Kuća je bila ista kao i prije, ali se njoj pričinilo da je danas neobično velika i prazna. Kanta za mlijeko bila je na starom mjestu. Uzme kantu i otrči do staje.

»Eto ti kante, ti to znaš, pa pomuzi sve tri koze«, reče Branku, koji

je međutim bio otvorio vrata staje, a koze odjure napolje... Nikica s granom u ruci za njima. Na livadi je Branko počeo musti.

Nikica je neprestano nešto s kozama razgovarao. »Pazi Šarka, da mi ne staneš na nogu! Ja sam sad tvoj gazda«, govorio je vukući Šarku za rogove.

Nitko nije čuo taj njihov razgovor, ali Šarka, najnemirnija koza, kao da je razumjela. Ostade kraj njega i milo ga je gledala svojim velikim dugoljastim očima...

Branko odnese u kuću kantu s mlijekom. Nikica je gonio koze po livadi, a Mira je međutim zapalila vatru na ognjištu.

»Donesi nešto granja za vatru«, reče Branku, a on poslušno izide i donese iz šume naramak suhog granja, baci ga kraj ognjišta, pa izide i on za kozama.

Sunce se bilo već visoko diglo, kad je Mira izišla iz kuće i povikala: »Branko, Nikice, na ručak!«...

Bila je već lijepo umivena i počešljana s pletenicama oko glave, kako se običavala i majka počešljati.

Braća se vraćahu. Branko je nosio na ramenu drugi svežanj drva, a Nikica je, mašući granom, tjerao koze.

Sjeli su oko stola, Mira im nalije svakom u zdjelu mlijeka dade im svakom po komad tvrda kruha, a sama ostade na nogama. Tako je stajala i pokojna majka, koja nije nikad sjedala od jutra do naveče.

Razgovarali su.

»Kad Šarka dobije mlade bit će nas više«, čavrljao je Nikica srčući toplo mlijeko...

Mira je uzela prazne šalice i nalila u njih vode.

Najednom pogledav Nikicu reče zapovjedajućim glasom:

»Hajde, dođite, da vas umijem...«

Nikica nije zaplakao toga jutra. Čak si je poslušno dao oprati ne samo njuškicu nego i uha. Branko se malo otimao, jer mu je bilo neugodno, da njega, starijega, umiva mlada sestra i reče: »Čekaj, oprat će se ja sam!« I skide sa sebe košulju, kako je to običavao raditi otac, pa se stade polijevati na veliko vodom.

»Nemoj mi polititi čitavu kuću«, prigovori djevojčica.

A devetgodišnji dječak, nesvjesno odgovori:

»Ne ću, mamice!«

K. R k.

Nonić i Minji

Naš nonić se jako smel
kad je mićega na ruke zel.
Mići mu j' lase iskal
i bilo mu j' jako žal
da ni ni jenega našal,
i govoril: »Ča su ti nonić opali,
kad su ti glavu prali?
Zač si si glavu pral?
Ča lasi ti ni bilo žal?!
Sad već ni jenega ni
i glava ti se svitli
ka misec, nonić moj mili,
ča smo ga sinoć vidili!«
Naš nonić se tomu smel,
a mići je bil vesell!

Ljubo Brgić

Zgode i nezgode Jože Trbuhovića

1. Naš Trbonja Joža ostavio dom na klupu je sjeo pušuci ko som.

2. Dvije djevojke idu svojim kavalikom veselo se smijući mladićevim hirom.

3. Lopov jedan napao ih tražeć od njih pare one vrište, dreče se ko dvije koze stare.

4. Prepade se Joža naš i nastade lom klupa pod njim puknula grunula ko grom.

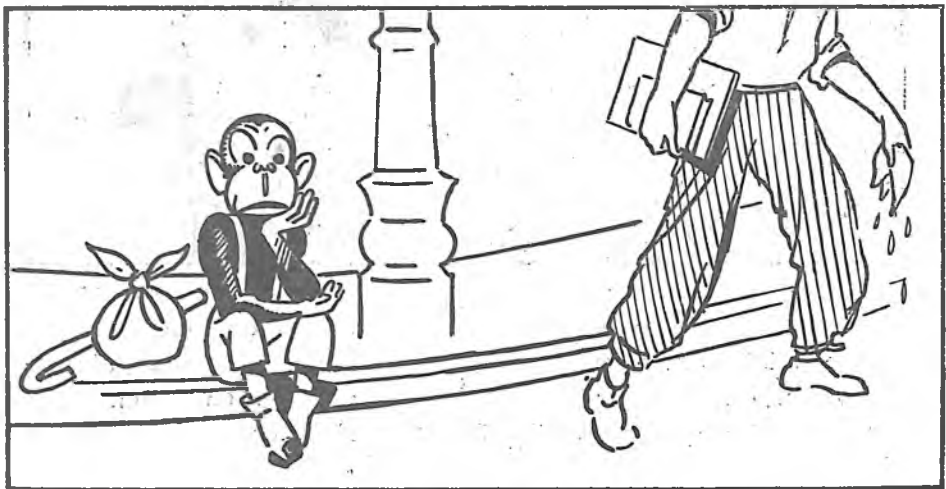

5. Kliznu Joža nizbrdo kao »valemašina« i pregazi lopova da j' prava milina.

6. Spasio je frajlice bez puške i noža i dvije kvrge odnio naš debeli Joža.

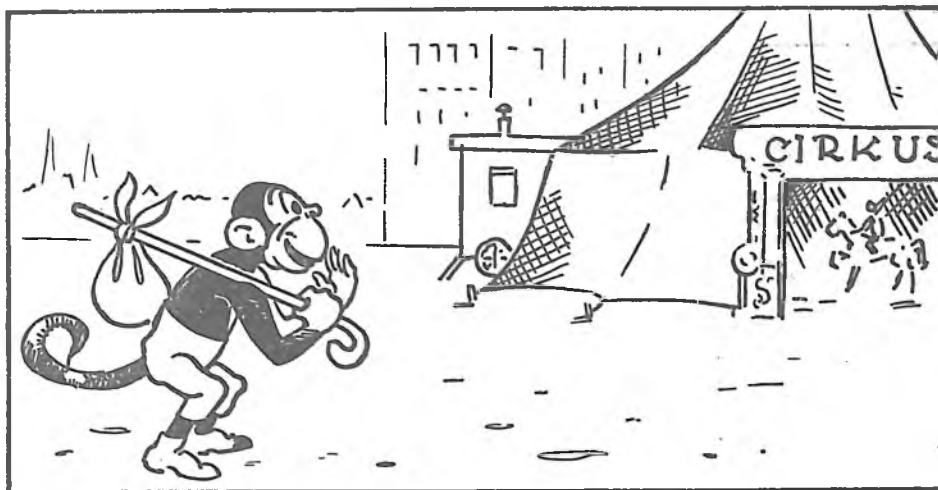
Klok je opet sam. Prošlo je vrijeme skitanja i drugovanja s Jožičem, nerazdijeljivim drugom njegovim. Jožič je u neprestanom lutanju svijetom izgubio najljepše dječачke godine i bilo je već zaista krajnje vrijeme da nastavi s učenjem. Sada je već učenik trećeg razreda gimnazije i kažu da je najbolji đak.

Klok pak vječno nemirni i skitalački duh nije se nikako mogao zaustaviti na jednom mjestu. Koliko smo ga mi zadržavali u našem uredništvu, da nam pomaže i posprema, al uzalud. Jednoga dana ode sa zavežljajem na štapu, a da nam nije ni zbogom rekao.

Na Trešnjevki gostovao je nekakav cirkus, i Klok se otputio ravno tamo, nadajući se da će tamo naći kakvog svog majmunskog znanca ili rodaka. Upravo u času kad je htio neopazice smuknuti u cirkus začuje iz cirkusa paklenu galamu. No to još nije bilo sve. Iz jednih kola stanu frecati zdjele, metle, lonci, drva, sita, pa čak i vanjkuši. Sve se to strelovitom brzinom srušilo na jednu glavu Klokovu, još prije nego je mogao da se snađe.

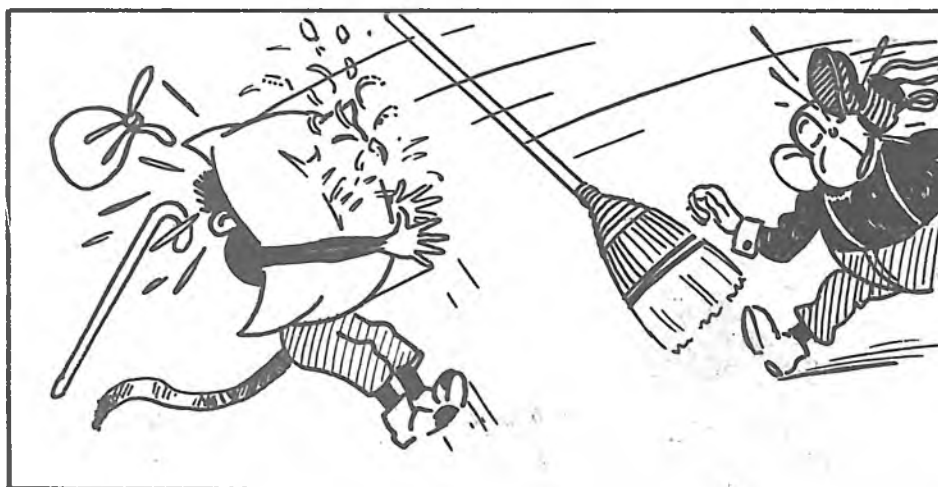
Koji je to bijes?, pomisli u sebi, no okrenuv se opazi da to nije bilo namijenjeno njemu, nego drugom jednom starom majmunu, koji je vješto strugnuo iz cirkuske kućice i naletio ravno na našega Kloka, te umalo što mu nije pao u naručaj.

Klok raskolači oči i pogleda došljaka.

»Flok, majstore stari, blažene oči, koje te vide«, klikne sav sretan i poleti prema starom majmunu da ga zagrlji i izljubi.

Stari majmun stade iznenađen, ko da ga netko polio hladnom vodom. Bio je to uistinu stari naš i dobri znanac glasoviti majmun Flok.

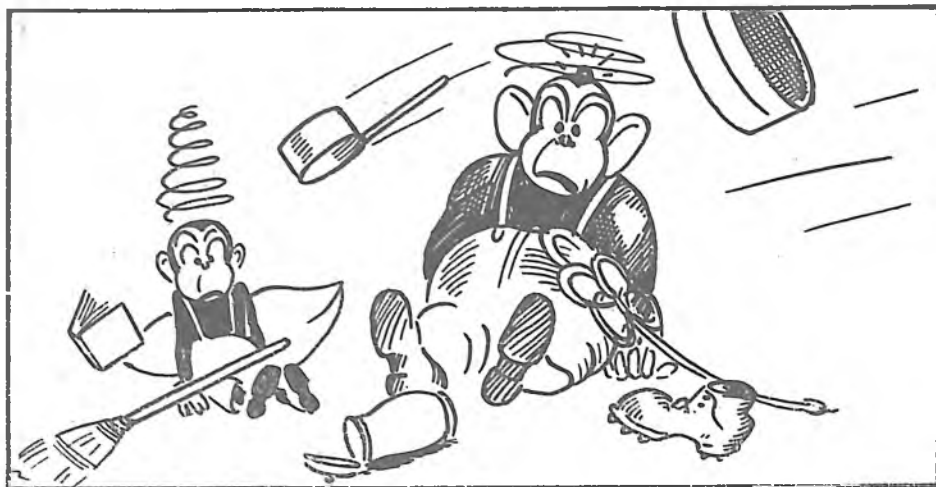
Prepoznavši Kloka umalo što nije pobenavio od veselja. Zagrljio ga je da su mu sve kosti pucale i izljubio ga do sto puta u oba lica. Nakon mnogo godina stari prijatelji opet se sastadoše.

»Pa koji te je bijes opet odnio u cirkus?« upita Klok Floka.

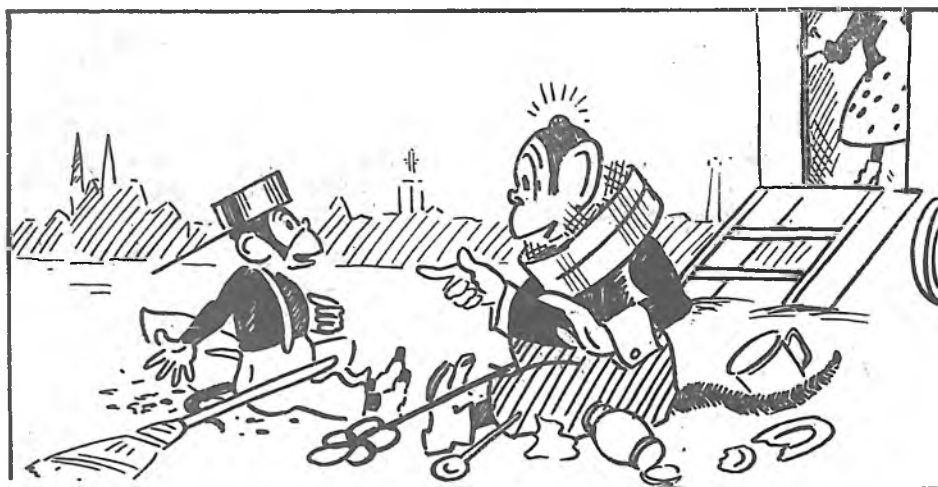
»Pravo si rekao, druže, sam me je bijes doveo amo. Jesi li vidio onu staru majmunicu na vratima cirkuskih kola? To je onaj bijes, koji me je amo doveo. Ono mi je žena!«

»Oženio si se? Čestitam!« klikne Klok i strese desnicu Floku.

»Pregrizao jezik da Bog da, ne čestitaj mi, nego me sažaljevaj! Jesi li vidio one lonce, zdjele, metle i cjepanice, što su letjele za mnom, i koje umalo da nijesu i tebi razbile glavu? To ti je bračno milovanje, kojim me od vremena do vremena počašćuje moja draga bolja polovica.«

»Oj jadni moj Flok, baš si vrijedan da te se požali,« uzdahne Klok.
»Nije to ništa, to ti se dešava i u najotmenijim kućama. A na svu sreću mojoj staroj zlovolja brzo prođe. Dođi sa mnom da te s njome upo-

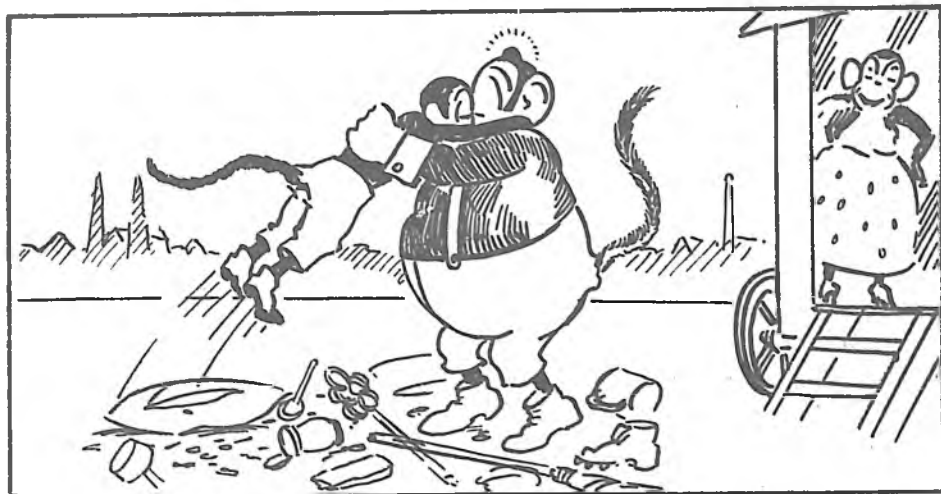

znam. Bit će joj osobito mило, ako te upozna, jer sam joj o tebi, dragi moj Klok, često i mnogo pričao.« Tako reče Flok, stari majmun i stane vući Kloka prema cirkuskoj kućici u kojoj je stanovao.

Klok nije mogao odbiti prijateljski poziv Flokov, pa je pošao za njim, ali se je ipak veoma oprezno ogledavao na sve strane, da ne bi odnekale opet doletilo kakvo sito ili rešeto pa ga tresnulo po glavi.

Nije se trebao bojati. Gospa Flokovića, primila ga je veoma srdačno. Ljutnja ju je za čas prošla i ona nije više na prijašnju buru uopće ni mislila. Bože moj, majmuni su takovi. Čas se miluju, čas se glade batinama.

Htio ne htio Klok je morao ostati u gostima kod svog dobrog prijatelja i našeg starog znanca majmuna Floka. Kako su se proveli čit ćemo drugi puta.

R A Z N O

Danas se brzo putuje. Tko želi da napravi lijep izlet, može u subotu prije podne krenuti iz Zagreba aeroplanom u Beograd, gdje je za par sati. Tamo se ukrcava na aeroplan za Atenu, pa je u nedjelju u 11 sati prije podne već u Kairu, u Egiptu. Ako bi tko htio da napravi malo veći izlet neka podje u subotu iz Zagreba, u nedjelju može prespavati u Ateni, u ponedjeljak u Bagdadu, u utorak u Rangun, u srijedu u Singapuru, a u četvrtak u Bataviji. Cijeli taj izlet stajao bi, kako smo približno izračunali, oko 40 hiljada dinara, a u tom je uračunata i vožnja, i jelo i stan u prvorazrednim hotelima i uopće svi troškovi.

Kad bi čovjek htio taj isti put prevaliti parobrodom ili vlakom trebao bi ravna tri tjedna, a za ta tri tjedna, bi svakako daleko više potrošio.

Liječenje padavice. Dr. Nikolić, upravitelj Pasteurovog zavoda u Novom Sadu liječi padavičave pomoću bakcila bjesnoće i kažu da je postigao lijepe uspjehe. Na tu je misao došao pukim slučajem. Jednog padavičara ugrizao je bijesni pas. U bolnici su mu dali injekciju protiv ugrizu i izliječili ga od bjesnoće, a time ujedno i od padavice. Od tada liječi Dr. Nikolić sve padavičave na taj način, da ih najprije zarazi bjesnoćom, a zatim im daje injekciju protiv bjesnoće i time ih izliječi i od padavice.

Vratolomna brzina. Kad je prije nekih 40 godina jedan automobilsta postigao rekord od 80 kilometara na sat, govorili su da je to ludak i da bi takovo poigravanje životom trebalo zakonom zabraniti. A danas? Pogledajmo malo današnje brzinske rekorde, pa da vidimo kako su naivni bili naši ocevi, koji su brzinu od 80 km smatrali ludošću. Najveću brzinu postigao je do sada talijanski zrakoplovac Agello, koji je svojim hidroplanom prevalio 709 km na sat, dakle 200 metara u sekundi. Iza toga slijedi jedan američki avijatičar sa 567 km na sat, zatim jedan Englez automobilista, koji je automobilom postigao rekordno vrijeme od 445 km. Jedan Nijemac prevalio je na motociklu 256 km na sat, a jedan Amerikanac na motornom čameu 201 km. Najbrža lokomotiva prevalila je 174 km, Zeppelin 118 km, a ratni krstaš 94 km.

Najveća brzina što ju je čovjek mogao postići trčanjem je 100 metara. Tu je brzinu postigao na ovogod. Olimpijadi američki crnac Ovens. Kad bi mogao kroz cijeli jedan sat trčati tom brzinom postigao bi nekih 30 km, no to je nemoguće, jer nitko ne bi mogao tako dugo tako brzo trčati. Austrijski skijaš Gaspert pomoću skija dostigao je brzinu od 136 km na sat.

Životinje su ipak daleko brže nego čovjek. Mala lastavica prevali 300 km na sat. Gazela može pretrčati u jednom satu 90 km, a morski pas prepliva u moru 130 km na sat. Da vidimo razliku između čovjeka i morskog psa spomenut ćemo, da je najbolji američki plivač Fick postigao jedva 6 km na sat plivajući.

ISPUNJALJKA

?	—	—	—	—	ime jednog od evangelista
?	—	—	—	—	brdo u blizini Beograda
?	—	—	—	—	vrlo raširena bilina
?	—	—	—	—	poznati svetac gromovnik
?	—	—	—	—	othranitelj malog Isusa
?	—	—	—	—	muško ime
?	—	—	—	—	gornji dio tijela
?	—	—	—	—	uvalina
?	—	—	—	—	dio glave (često se i brije)
?	—	—	—	—	naziv od milja za Evu
?	—	—	—	—	vrlo mala ptica

Kada se sve točno riješi, onda će slova na upitnicima dati ime i prezime našega borca za seljačka prava pod Tabijem.

ZABAVNI KUTIĆ

MAGIČNI LIKOVI

Vodoravno i okomito jednako se čita.

I

- — — — naša najveća rijeka
- — — — Mojsijev brat
- — — — pitko piće
- — — — pokrajina u Aziji

II

- — — — naša narodna igra
- — — — mužjak od ovce
- — — — produkt vulkana
- — — — pokazna zamjenica

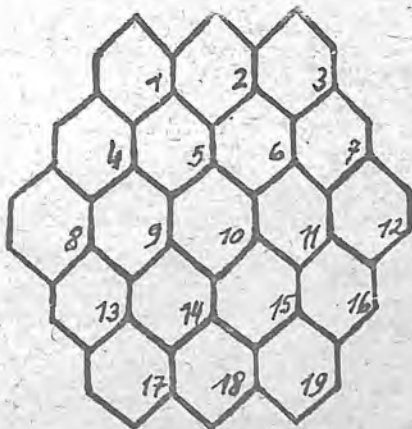
ISPUNJALJKA

Sastavio: Marcel Uglešić, Božava

1	2	3	4	
				Pritok Dunava
				Gorje u Aziji
				Pritok Une
				Državica u Aziji

Vodoravno i okomito isto

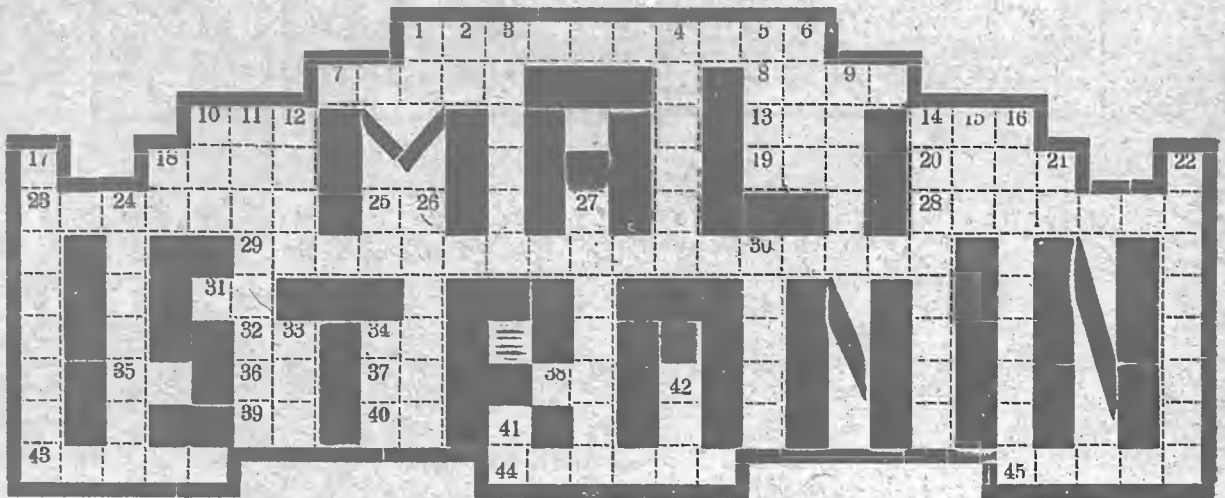
ZAGONETNO SAČE

U svako polje dolazi po jedno slovo.

Od 1—3 predmet kojim se udara po psu, od 1—8 crnogorično drvo, od 3—12 djelo, učinak, dio predstave, od 5—13 noćno zabavište, od 4—7 Avari, od 8—12 marljiv, od 10—8 poklon, od 13—16 gurni, od 17—19 predstavnik banovine, visoki dostojanstvenik, od 12—19 hist. mjesto u Dalmaciji.

ZAGONETKE I ODGONETKE

Vodoravno: 1 svećenikov govor u crkvi, 7 dio neke stvari, 8 me-
zimac, 10 obadva (kraće), 13 posjeduje, 14 plod jedne biljke, 18 dio po-
kućstva, 19 mjera za zemlju, 20 ljetopis, 23 sporazumijeva se, 25 začín,
(vadi se iz mora), 28 teško nastradali čovjek, 29 djelo koje svi Istrani
teško očekuju, 31 kratica za sveca, 32 kratica za razapetog Isusa, 34 pri-
jedlog, 35 jedan pritok Dunava, 36 prijedlog, 37 strano slovo (Q), 38 jest,
39 igrača karta, 40 prvo slovo abecede (dvaput), 43 brdo kod Beograda,
44 umjetnik koji radi slike, 45 pečena glina (množ.).

Okomito: 1 kratica za »prvi mjesec«, 2 staroegipat. božanstvo, 3
s one strane, 4 dragocjena rudača, 5 vladar emirata, 6 gospodja, 9
spremanje na skok, 10 muško ime (padež), 11 borovo drvo, 12
ribar, 14 slatko voće, 15 ime bogorodičine majke, 16 žuta ptica pjevica,
17 ptica što kuka, 18 kao 31 vod., 21 slovo abecede, 22 svadbeno veselje,
25 kao 25 vod., 27 naziv za ljude koji prebivaju na selu, 30 svetac gro-
movnik, 33 abesinski poglavica, 34 stara mjera za tekućine, 42 kao 15
ok., 41 kao 39 vod.

ZAGONETNE POSJETNICE

E. KUNIČ

Kunić se obično sa »Ć« meko piše,
Ali naš E(do) ne buni se više;
U školi ćeš njega za knjigom naći,
E, sad odgonetaj, da čas ti je kraći!

JELICA TUČI

I ovo nam malo neobično zvuči:
Jer piše se »tuci«, a nikako »tući«!
Ali sad svejedno, Jelica Vas uči
Da se piše »tuci« a nikako »tući«!

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara
na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko.
Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškoviće-
va ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeva ulica 26.
Za tiskaru odgovara: Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeva ulica 22a.